

Iskoláskorúak sportolását befolyásoló szocio-ökonómiai tényezők

Socio-economic factors influencing the sport activities of school-aged children

Szmodis Márta^{1,3}, Bosnyák Edit¹, Trájer Emese¹, Protzner Anna², Szóts Gábor^{1,3}, Tóth Miklós^{1,3}

¹Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem, Egészségtudományi és Sportorvosi Tanszék, Budapest

²Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetem, Lovas Szakcsoport, Budapest

³Magyar Sporttudományi Társaság, Budapest

E-mail: szmodis@tf.hu

Összefoglaló

Az ülő életmód és a hipoaktív szabadidő-eltöltés napjaink egyik legjelentősebb népegészségügyi kockázati tényezője, és ez áll a civilizációs betegségek egyre korábbi és gyakoribb megjelenésének hátterében. Legfontosabb szocializációs színtér a család, így a szülők attitűdjei, sporthoz való hozzáállása, iskolai végzettsége, életmódja és anyagi háttere döntő mértékben befolyásolja a felnövekvő generációk egészségi állapotát, illetve életmódját.

A kedvezőtlen életmód tömegessé válása miatt már évtizedek óta vizsgálják a fiatalok sportolási szokásait is, legtöbbször kérdőíves felmérésekkel találkozunk. Az elemzések egy részében próbálták azonosítani a befolyásoló háttértényezőket is. Hazánkban is készültek kisebb elemszámú, illetve nagyobb, átfogó és reprezentatív kutatások is, azonban az ezredforduló után nemigen készült ilyen irányú, nagy elemszámú, fiatalokra vonatkozó vizsgálat. Jelen elemzésben így célunk volt az iskoláskorúak egy csoportjának sportolási szokásait leginkább befolyásoló, a napjainkra jellemző szocio-ökonómiai háttér legfontosabb tényezőit azonosítani.

Vizsgálatunkban az ország különböző régiójában élő 7-19 éves gyermek és serdülő vett részt (N=2 316; fiúk: n=1 143, lányok: n=1 173). Kérdőív segítségével tájékozódunk a sportolási szokásokról, a szülők testmagasságáról, testtömegéről, végzettségéről, az egy főre jutó lakóterület nagyságáról és a településtípusról.

Elemeztük a gyermekek sportolásának és a szocio-ökonómiai jellemzők összefüggését korre-

láció és regresszió-analízis segítségével, a szignifikancia-szint $p < 0,05$ volt.

A teljes mintában, illetve nemenként is szignifikáns összefüggést találtunk a gyermekek sportolása és a szocio-ökonómiai változók között, ugyanakkor nemenként eltérő mértékben. A szülők fizikai aktivitása, sportolása gyenge, bár szignifikáns összefüggést mutatott a gyermekek heti sportolással töltött idejével ($r = 0,16 - 0,21$).

Közismert tény, hogy a családi háttér, a szülői példamutatás jelentős, bár az életkorral folyamatosan csökkenő hatással van a fiatalok életmódjára, így sportolására is. Vizsgálatunk alapján úgy tűnik, hogy az apák sportolásának, sporthoz való hozzáállásának befolyásoló hatása jelentősebb, mint az anyáké.

Kulcsszavak: iskoláskorúak, szülők sportja, szocio-ökonómiai háttér

Abstract

Sedentary lifestyle and hypoactive free time are among the most significant risk factors behind the earlier and ever more frequent appearance of civilization diseases. The most important socialization arena is the family, therefore, parents' education, lifestyle and financial background have a decisive influence on the health of the younger generations.

Sports habits of young people have been investigated for decades. Most of the time we come across questionnaire research. Some of the analyses also tried to identify the impacting background factors. Smaller, larger, and more representative studies have also been carried out

in our country; however, after the turn of the millennium, not many studies with a large number of elements have been carried out. In the present analysis, we aimed to identify the most important factors of the socio-economic background, which influence the sports habits of school-aged children.

Children and adolescents aged 7-19, living in different regions of the country participated in our study (N=2 316; boys: n=1 143, girls: n=1 173). With the help of a questionnaire, we obtained information about their sports habits, parents' height, weight, education, the size of the living space per capita and the type of settlement.

We analyzed the relationship between children's sports activities and socio-economic characteristics using the correlation and regression analysis; the significance level was $p < 0.05$.

We found a significant correlation between children's sports activities and socio-economic variables in the entire sample, but also, to a different degree, by gender.

Parents' playing sports showed a weak, although significant correlation with children's time spent playing sports per week ($r = 0.16 - 0.21$).

It is a well-known fact that family background and parental example have a significant, although steadily decreasing, influence on children's lifestyle, including their sports activities. Based on our study, the effects of the fathers attitude towards sports appear to be more significant than that of the mother.

Keywords: school-aged children, parents' sport attitudes, socio-economic background

Bevezetés

Az elmúlt évtizedekben számos vizsgálat készült az iskoláskorúak fizikai aktivitásáról, sportolási szokásairól és az azt befolyásoló tényezők tisztázásáról is számos elemzés született. Szinte minden országban készültek ilyen felmérések, összefoglalók és ajánlások, a teljesség igénye nélkül említünk európai (Trost és mtsai, 2003; Kirby és mtsai, 2011; Rodrigues és mtsai, 2018; EU Special Eurobarometer, 2018; Vainauskas és mtsai, 2020) és tengerentúli (Yao és Rhodes, 2015; Kwon és mtsai, 2016; Dollman, 2010; Rhodes és mtsai, 2020, Lawler és mtsai, 2021; Hosokawa és mtsai, 2023) vizsgálatot.

Pratt és munkatársai (2003) összefoglaló tanulmányban gyűjtötték össze a gyermekek sportolási szokásait befolyásoló sokszínű tényezőket, amelyek ugyan bár ma is jórészt érvényesek,

azonban a gyermekek életmódjában azóta számos változás történt, ami indokolja a további ez irányú vizsgálatokat is. A fizikai aktivitás jellemzőit vizsgálták kisiskolásoknál Matos és munkatársai (2021) összefoglaló, közel két évtized kutatásait összegyűjtő munkájukban, megállapítva, hogy a szülők neme szerint eltérő erősségű befolyásoló hatással bírnak, és ez a hatás még a gyermek nemétől is függ.

Hazánkban is történtek ilyen irányú felmérések, a II. Országos Növekedésvizsgálat résztvevőit is megkérdezték sportolási szokásairól. A testnevelésórákon kívül gyakorlatilag semmilyen testmozgást nem végzett a pubertás előtt és után a fiúk több mint 30%-a, pubertásban több mint 20%-a, és a nem aktív leányok gyakorisága legalább 10%-kal magasabb volt, mint a fiúké minden korcsoportban (Bodzsár és Zsákai, 2012).

A hazánkban felmért gyermekek létszáma igen eltérő, a hosszanti vizsgálatok természetesen alacsonyabb elemszámmal dolgoztak, de vannak impozáns résztvevő számmal készültek is (Cselik és mtsai, 2015; Szmodis és mtsai, 2013, 2014; Herpainé Lakó J. és mtsai, 2017; Maklári és Bartha, 2020; Herpainé Lakó J., 2021). Ezek a vizsgálatok kérdőíves felmérések segítségével tájékozódtak adott régiókban élő gyermekek fizikai aktivitásáról és annak egyes szocio-ökonómiai háttér tényezőiről.

Fügedi és munkatársai (2019) elemzéséből kiderült, hogy a szülők kétharmada sportolt fiatal korában, sokszor iskolai lehetőségeket kihasználva. Ugyanakkor a mai gyermekeknek úgy tűnik, hogy bár számtalan lehetőség kínálkozik sportolásra, főleg a nagyvárosokban, azonban, az iskola, mint sportolási színtér kevésbé jellemző, mint régebben.

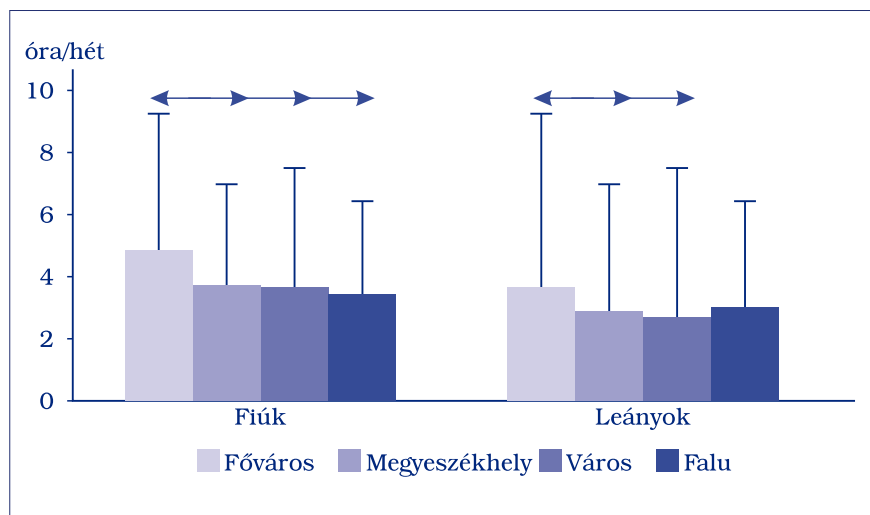
Kevés adatunk van azonban arról, hogy milyen tényezők befolyásolják a közelmúltban és napjainkban a magyar fiatalkorúak sportolási szokásait.

Elemzésünkben a sportolás életkori és nemi jellegzetességek feltárása mellett elsősorban arra voltunk kíváncsiak, milyen szocio-ökonómiai tényezők és családi jellemzők befolyásolják a gyermekek sportolását, amit a hetente sportra fordított idő segítségével próbáltunk objektív módon megközelíteni.

Anyag és módszerek

Vizsgált személyek

Összesen 2 316 iskoláskorú gyermek és serdülő (1 143 fiú és 1 173 leány) került ebbe az

1. ábra. Az iskoláskorúak sportolása lakóhely szerint nemenként (átlag és szórás, a nyilak a szignifikáns különbségeket jelzik)

Figure 1. Sport activity of school children by settlement and gender (mean and standard deviation, arrows indicate significant differences)

elemzésbe egy nagyobb, több, mint háromezer fős keresztmetszeti mintából, a mintavétel 2013-2017-ig tartott. A résztvevők hazánk minden régiójából, valamint a fővárosból kerültek ki. A minta összeállításánál figyelembe vettük az adott régió lélekszámát, a település- és az iskola-típust is. Az elemzésbe azokat a résztvevőket vontuk be, akiknek humánbiológiai és sportolásra vonatkozó adatai, illetve a szülőkre vonatkozó kérdőíves adatai is rendelkezésre álltak.

A vizsgálat a Helsinki Deklaráció humán vizsgálatokra vonatkozó ajánlásai alapján zajlott. Az iskolaigazgatókat, a szülőket és a résztvevő gyermekeket írásban és szóban is tájékoztattuk a vizsgálat céljáról, menetéről, az adatkezelésről, valamint, hogy a részvételt bármikor meg lehet szakítani.

A résztvevőket kódszámokkal láttuk el, az adatfeldolgozás névtelenül történt. Minden fiatalos vizsgált személy írásbeli szülői beleegyező nyilatkozattal vehetett részt a felmérésben, a 18. életévüket betöltött diákok saját maguk írták alá a beleegyező nyilatkozatot. A vizsgálati protokoll egyetemi engedéllyel rendelkezett.

Vizsgálati módszerek

Ebben az elemzésben a humánbiológiai vizsgálatból csak a gyermekek életkorát és nemre vonatkozó adatai használtuk fel.

A gyermekek heti sportolással töltött idejének mennyiségét (óra/hét), a szülőkre és/vagy a szocio-ökonómiai háttérre vonatkozó adatokat (testmagasság, testtömeg, településtípus, legmagya-

sabb iskolai végzettség, testvérek száma, család lélekszáma, lakóterület, jelenlegi szülői sportolás) kérdőív segítségével gyűjtöttük. A szülők által megadott testmagasságból és testtömegeből kiszámítottuk a testtömeg-indexüket, illetve a család lélekszámából és a lakóterület nagyságából az egy főre jutó lakóterületet.

Az adatokat Statistica 14. és SPSS 24. szoftverek segítségével elemeztük. Kolmogorov-Smirnov teszttel vizsgáltuk a normalitást. Az alapstatisztikai mutatók mellett kétmintás *t*-próbát, illetve Khinégyszet tesztet, korreláció- és variancia-analízist (ANOVA, Tukey post-hoc teszt) végeztünk, a normalitásvizsgálat eredményétől függően. Szignifikánsnak tekintettük

az eredményt $p < 0,05$ szint esetén.

Eredmények

A családok lakhely szerinti eloszlása nem különbözött, a fővárosban 27%-uk, megyeszékhelyen 28%-uk, kisvárosban 23%-uk, kistelepülésen 22%-uk lakott.

A kistelepüléseken legtöbbször csak általános iskola volt, így a gyermekek általában a közeli városba jártak középiskolába.

A vizsgált iskoláskorúak 29,6%-a nem sportolt, 17,9%-a kevesebb, mint 3 órát, 52,5%-a 3 órát vagy több, mint heti 3 órát sportolt. A gyermekek sportolási szokásai szignifikánsan különböztek attól függően, hogy milyen településtípusban éltek. Mind a fiúk, mind pedig a leányok esetén a fővárosi iskoláskorúak szignifikánsan több időt töltöttek sportolással, mint kisebb településen élő társaik. Ugyanakkor a szórásértékek felhívták a figyelmünket arra, hogy mennyire különböző a sportolás mértéke egy adott településtípuson belül is.

A heti sportolással töltött idő eltért a két nem között is, függetlenül a lakóhelytől. A fiúk 25,1%-a, a leányok 34,2%-a egyáltalán nem sportolt az iskolai testnevelésórán kívül. A fiúk 17,4%-a hetente kevesebb, mint három órát sportolt, azonban 57,5%-uk heti 3 óránál többet töltött sportolással. A leányok 18,4%-a sportolt heti három óránál kevesebbet, 47,4%-uk heti sportolással töltött ideje több volt, mint három óra.

A teljes mintában és a lakóhely szerinti csoportosítás esetén is a fiúk több időt töltöttek

sportolással, mint a leányok (1. ábra).

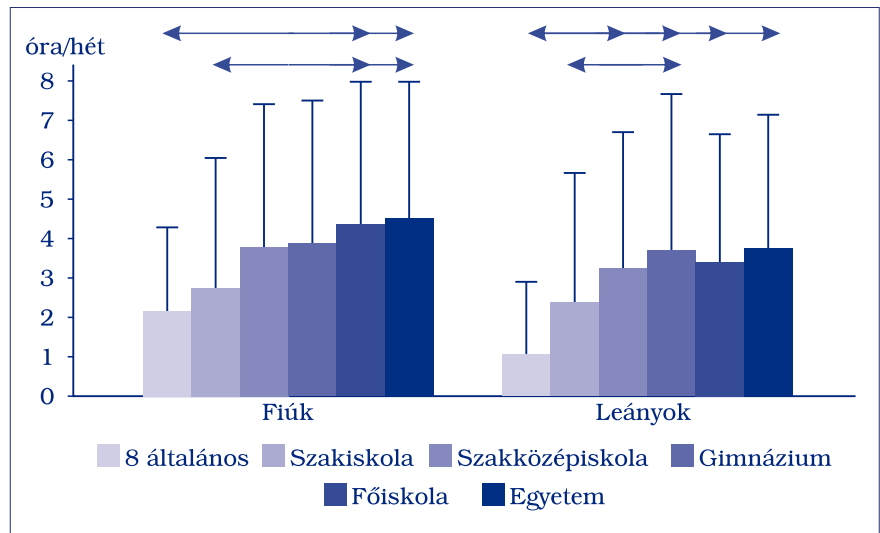
Az édesanyák és édesapák legmagasabb iskolai végzettsége eltérő eloszlást mutatott (Khí-négyzet: 15,029; $p=0,010$). Egyetemest végzett az anyák 25,8%-a, az apák 31,62%-a, főiskolát 28,13% vs. 17,09%, gimnáziumot 14,8% vs. 10,45%, szakközépiskolát 17,6% vs. 20,1%, szakiskolát 8,85% vs. 17,46%, míg nyolc általánost az anyák 4,74%-a, az apák 3,29%-a végzett.

A gyermekek heti sportolással töltött ideje a szülők végzettsége szerint a 2. és a 3. ábrán látható. Mennél magasabb iskolai végzettséggel rendelkezett az édesanya vagy az édesapa, annál többet sportoltak a gyermekek, azaz a végzettség növekedésével egyenes arányban nőtt a gyermekek hetente sportolással eltöltött ideje. Ez helyenként csak tendenciaként volt megfigyelhető, de a szülők egyetemi végzettsége minden esetben szignifikáns különbséggel járt együtt, azaz az ilyen anyai és/vagy apai háttér esetében szignifikánsan többet sportoltak a gyermekek, mint alacsonyabb végzettségű szülők esetén. A szórásértékek minden esetben igen nagyok voltak.

További elemzési szempont volt a szülői sportolás hatása a gyermekek sportolási szokásaira (4. ábra). Azoknál a fiataloknál, ahol mindkét szülő sportolt, szignifikánsan nagyobb volt a heti sportolással töltött idő, illetve, ha akár csak egy szülő sportolt, már akkor is jelentősen többet sportoltak a gyermekek, mint azokban a családokban, ahol egyik szülő sem sportolt. Mivel számos család egyszülős család, ezért több kategóriát állítottunk fel, de a további elemzésektől eltekintettünk.

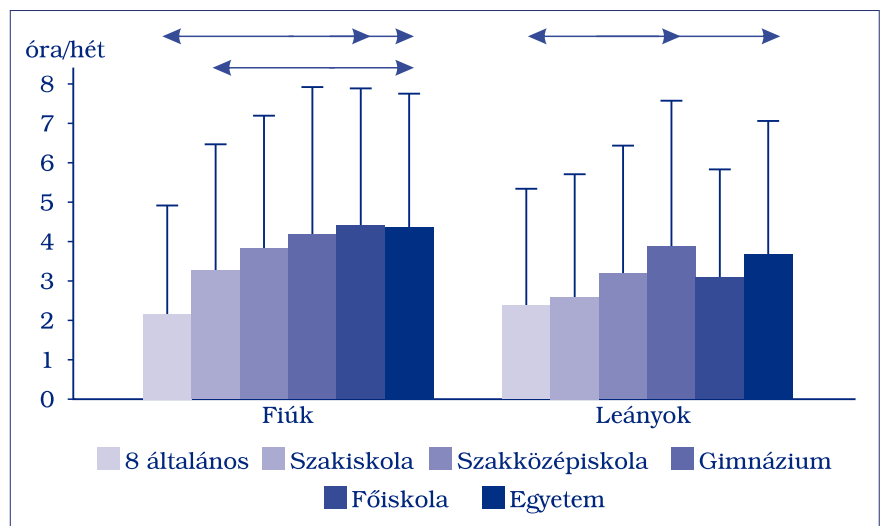
A teljes mintában összefüggéseket kerestünk a gyermekek sportolása (a heti sportolás mennyisége: óra/hét alapján) és a szocio-ökonómiai háttér néhány változója között (1. táblázat).

Az összefüggések közül leginkább a gyermekek életkora és a szülők végzettsége mutatott

2. ábra. Az édesanya legmagasabb iskolai végzettsége szerinti sportolás mennyisége (átlag és szórás, a nyilak a szignifikáns különbségeket jelzik)

Figure 2. Children's sport hours per week by mother's education (abbreviation: Figure 1.)

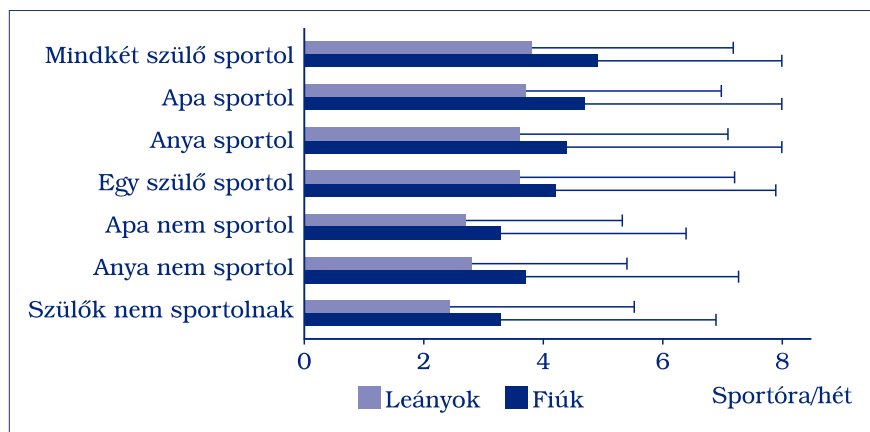
3. ábra. Az édesapa legmagasabb iskolai végzettsége szerinti sportolás mennyisége (átlag és szórás, a nyilak a szignifikáns különbségeket jelzik)

Figure 3. Children's sport hours per week by father's education (abbreviation: Figure 1.)

kapcsolatot a gyermekek heti sportolással töltött ideje, valamint a szülők sportolási szokásai között, azonban ezek a szignifikáns korrelációk is csak gyenge összefüggést jelentettek.

Megbeszélés

Elemzésünkben nagy mintán vizsgáltuk az elsődleges szocio-ökonómiai háttér, azaz a család befolyásoló hatását gyermekeink sportolási szokásaira. Általánosságban megállapíthatjuk, hogy

4. ábra. Az iskoláskorúak heti sportolással töltött ideje a szülők sportolási szokása szerint

Figure 4. Children's sport hours per week by parents' sport

1. táblázat. A gyermekek sportolásának és néhány szocio-ökonómiai háttérváltozójának összefüggése (szignifikáns korreláció: *)

Table 1. Correlations between children sport activity and some socio-economic variables (significant correlation coefficient: *)

Változó	Korrelációs koefficiens (r)
Településtípus	-0,15*
Életkor (év)	0,25*
Testvérek száma (fő)	0,00
A család létszáma (fő)	-0,04
Egy főre jutó lakóhely (fő/m ²)	0,12*
Édesanya testtömeg-indexe (BMI, kg/m ²)	-0,08*
Édesanya végzettsége	0,17*
Édesapa testtömeg-indexe (BMI, kg/m ²)	0,01
Édesapa végzettsége	0,17*
Édesanya sportol	0,16*
Édesapa sportol	0,21*
Mindkét szülő sportol	0,16*

mintánk alapján a fiúk napjainkban is többet sportolnak, mint a leányok, valamint az életkor is jelentős összefüggést mutat a sportolással. A fővárosi gyermekek jelentősen több időt töltenek sportolással, mint a kisebb településen élők, és ez már a megyeszékhelyekkel történő összehasonlításban is igaz volt. A végzettség, elsősorban az egyetemi végzettség is szignifikáns mértékben befolyásolta a fiatalok sportolását, hasonlóan a 2. Országos Növekedési Vizsgálat eredményeihez (2012). Ha mindkét szülő sportolt, akkor az jelentősen több sportolással töltött heti idővel társult, főleg a fiúk esetén. Nem volt összefüggés a testvérek számával, a család létszámával, gyenge, bár esetenként szignifikáns összefüggés adódott a szülők testtömeg-index értékével és az egy főre jutó lakóhely méretével.

Tapasztalataink legtöbbször hasonlóan az eddigi vizsgálatok eredményeihez, de mintánkban fontosabbnak bizonyult a szülő, mint mintát mutató, mint támogató, illetve személyes résztvevő a gyermeke sportjában, mint az anyagi vonatkozások. Ugyanakkor a több sportolási lehetőséget biztosító városi lakhely is kiemelt szerepet játszik a sportolási szokásokban, míg a kistelepülésen élő gyermekek spontán fizikai aktivitása lehet nagyobb volumenű, mint városi kortársaiké, de ez csak egy további vizsgálat által válhat igazolhatóvá.

Graf és munkatársai (2003) első osztályos gyermekek fizikai aktivitását vizsgálták a családi háttér figyelembevételével. Antropometriai változókat és aktivitást elemeztek. Azt tapasztalták, hogy a magas BMI-vel rendelkező szülők aktivitása jóval alacsonyabb volt, és az inaktív szülő gyermekei – a mi eredményeinkhez hasonlóan – maguk is inaktívak voltak, az aktív édesapák gyermekei viszont sportoltak és alacsonyabb testtömeg-index értékkel rendelkeztek. Kanadában hosszú távon is vizsgálták a szülői háttér hatását a fiatalok sportolására, erőnlétére, alvási szokásaira, életmódjára, és hasonlóan jelen vizsgálatunkhoz, ők is

jelentős, bár nemenként, illetve életkoronként különböző erősségű családi hatás megállapítása mellett ún. Konszenzusos nyilatkozatot dolgoztak ki ajánlásokkal a hatékony intervenció érdekében (Rhodes és mtsai, 2020). Ausztrál kutatók vizsgálták a szülők változó szerepét gyermekeik sportolásával kapcsolatban húsz év távlatában és azt tapasztalták, hogy ennek jelentősége lényegesen nagyobb napjainkban (Dollman, 2010). Kwon és munkatársai (2016) hasonló eredményre jutottak amerikai gyermekeknél, mint a mi elemzésünk: az alacsonyabb szocio-ökonómiai státusz esetén talán még fontosabb a szülői példamutatás a gyermekek sportolási szokásainak alakításában.

Rodrigues és munkatársai (2018) portugál kisiskolásoknál logisztikus regresszió segítségével

vel igazolták a szülők aktivitásának sportágtól független jelentőségét gyermekeik sportolásában. Somerset és Hoare (2018) összefoglaló elemzésükben vizsgálták a gyermekek szervezett sportolását gátló vagy nehezítő körülményeket. Azt tapasztalták, hogy a "költtség" és az "idő" a sportban való részvétel fő akadályai. Véleményük szerint több helyi sportolási lehetőségre van szükség annak érdekében, hogy csökkenjenek a családi kiadások. Az iskolák és a helyi klubok jobban együttműködhetnének annak érdekében, hogy megfizethetőbb helyi lehetőségeket biztosítsanak a gyermekek sportolásban való részvételének növelésére. Ezek a tapasztalatok és megállapítások egybecsengenek vizsgálatunk eredményeivel: a kistélepüléseken és az alacsonyabb végzettségű szülők esetében ez a két szempont jelentősen szűkítheti a gyermekek sportolási lehetőségeit. Hasonló következtetésekre jutottak van Leeuwen és munkatársai is vizsgálatukban (2022).

Több, mint ezer lengyel serdülő fizikai aktivitását vizsgálták a szülői minta és a szülők támogatásának szempontjából (Tabak és mtsai, 2017), azt tapasztalták, hogy jelentős ezen tényezők befolyása a serdülők aktivitására, főleg az anyagi és érzelmi támogatás, valamint a közös sportolás. Ez részben megegyezik a mi tapasztalatainkkal, azonban résztvevőink esetében ez inkább a fiatalabb gyermekek esetében volt jellemző.

Egy német tanulmányban (Schoeppe és mtsai, 2016) vizsgálták azt is, hogy nemenként eltér-e az anyai, illetve az apai hatás (átlagéletkor 11 év volt), azt tapasztalták – hasonlóan a mi eredményeinkhez –, hogy az azonos nemű szülő befolyásoló hatása jelentősebb, valamint az a leghatékonyabb ösztönzés, ha mindkét szülő végez sporttevékenységet.

Fügedi és munkatársai (2019) vizsgált mintájukban azt tapasztalták, hogy a szülők nem játszanak jelentős szerepet a gyermekeik sportolásában és a fizikai aktivitás iránti pozitív attitűd kialakításában. A szakirodalom azonban ennek általában ellentmond (Kwon és mtsai, 2016; Rodrigues és mtsai, 2018; Hosokawa és mtsai, 2023) és közvetve a mi tapasztalatunk is, mivel nagymintás elemzésünkben a sportoló szülők gyermekei gyakrabban végeztek szervezett fizikai aktivitást és időben is többet sportoltak. Herpainé Lakó Judit és munkatársai (2017) észak-magyarországi vizsgálatában a legmagasabb iskolai végzettség és a szülők jövedelme is jelentősnek bizonyult, főleg az apákra vonatkozóan. Nemcsak a szülők, hanem a nagyszülők,

testvérek támogató szerepét is jelentősnek találta a gyermekek sportolásában Herpainé Lakó Judit (2021) egy frissebb elemzésében, emellett hangsúlyozta a kortársak szerepét is.

A Covid járvány alatt is készültek kérdőíves felmérések a sportolási szokások változásáról. Johnson és munkatársai (2023) a világjárvány idején vizsgálták a gyermekek sportolási szokásait és azt tapasztalták, hogy ahol online oktatás volt, illetve ahol helyben nem volt sportolási lehetőség, ott többen nem folytatták addigi sporttevékenységüket, illetve nem is kezdtek hozzá. Hazánkban a felnőtt lakosságra vonatkozó felmérésben sajnos csökkent a rendszeresen sportoló személyek aránya a járvány idején (Ács szerk., 2020).

Más megközelítésből, hiánypótló friss hazai vizsgálat elemezte a sportoló gyermekek szüleinek terheit, stressznek való jelentős kitettségét a gyermek sportkarrierje során (Kovács és mtsai, 2022).

Összegzésként megállapítható, hogy bár igen sok tényező befolyásolja az iskoláskorúak fizikai aktivitását és sportolási hajlandóságát (településtípus, szülők végzettsége, tápláltsági státusza) elemzésünk nagy mintán igazolta, hogy a mai fiatalok esetében is kiemelten fontos a személyes példaadás, esetünkben a szülők sportolása: a sport iránti kedvező attitűdök kialakítása, a szülői támogatás, illetve a közös sportélmények megélése jelentős módon elősegíti a gyermekek rendszeres sportolását. A szülői példamutatás és támogatás feltételezésünk szerint annyira meghatározó a gyermekek életmódjának alakulásában, hogy jó pár évvel vizsgálatunk befejezése után is érvényesek lehetnek elemzésünk tapasztalatai.

Köszönetnyilvánítás

Köszönetünket fejezzük ki minden résztvevő gyermeknek és szüleinek, valamint a vizsgálat lebonyolításában résztvevő kollégáknak és egyetemi hallgatónak. A vizsgálat a TÁMOP-6.1.2/11/2 projekt és a Magyar Sporttudományi Társaság Mozgásgyógyász Szakbizottság támogatásával készült a Mozgás=Egészség Program keretében.

Felhasznált irodalom

Ács P. (szerk) (2020): Változások a magyar lakosság élet- és munkakörülményeiben kiemelten a fizikai aktivitás és a sportfogyasztási szoká-

- sok vonatkozásában. Keresztmetszeti reprezentatív kutatás a Covid-19 magyarországi első hulláma során a kijárási korlátozások időszakában. Kutatási jelentés, Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Pécs.
- Bodzsár É., Zsákai A. (2012): *Magyar gyermekek és serdülők testfejllettségi állapota – Országos Növekedésvizsgálat 2003-2006 – Body developmental status of Hungarian children and adolescents, Hungarian National Growth Study 2003-2006*. Plantin Press, Budapest. (http://antropologia.elte.hu/onv_e.html).
- Cselik, B., Szmodis, M., Szóts, G., Ács, P. (2015): Hungarian dimensions of physical activity based on studies at school ages. *Practice and theory in systems of education*. **10**: 2. 131-140.
- Dollman, J. (2010): Changing associations of Australian parents' physical activity with their children's sport participation: 1985 to 2004. *Australian and New Zealand Journal of Public Health*, **34**: 6. 578-582.
- EU. Special Eurobarometer (2018): *472 Report on Sport and Physical Activity*. Directorate-General for Communication; Brussels, Belgium: 2018.
- Fügedi B., Bognár J., Kovács T. L. (2019): A szülői minta szerepe a sportolási szokásokban és a testnevelés megítélésében. *Acta Universitatis, Sectio Sport*, **XLVI**: 47-55.
- Graf, C., Koch, B., Dordel, S., Coburger, S., Christ, H., Lehmacher, W., Platen, P., Bjarnason-Wehrens, B., Tokarski, W., Predel, H. (2003): Prävention von Adipositas durch körperliche Aktivität – eine familiäre Aufgabe. *Deutsches Ärzteblatt*, **100**: 47. A3110-3114.
- Herpainé Lakó Judit (2021): A társas hatások szerepe a sportolási szokások alakulásában. Az Eszterházy Károly Egyetem tudományos közleményei (50. köt., 2021). *Tanulmányok a sporttudomány köréből = Acta Universitatis de Carolo Eszterházy Nominatae. Sectio Sport*. **50**: 7-18.
- Herpainé Lakó J., Simon I.Á., Nábrádi Zs., Müller A. (2017): Családok sportolási szokásainak szocioökonómiai háttere. *Képzés és Gyakorlat*, **15**: 4. 37-52.
- Hosokawa, R., Megumi, F., Toshiki, K. (2023): Parental support for physical activity and children's physical activities: A cross-sectional study. *BMC Sports Science, Medicine and Rehabilitation*, **15**: 1. 90.
- Johnson, A.M., Knell, G., Walker, T.J., Kroshus, E. (2023): Differences in American adolescent sport participation during the COVID-19 pandemic by learning mode: A national survey. *Preventive Medicine Reports*, **32**: 102151.
- Kirby, J., Levin, K.A., Inchley, J. (2011): Parental and peer influences on physical activity among Scottish adolescents: A longitudinal study. *Journal of Physical Activity and Health*, **8**: 6. 785-793.
- Kovács, K., Földi, F.R., Géczi, G., Gyömbér, N. (2022): Parental stressors in sports influenced by attributes of parents and their children. *International Journal of Environmental Research of Public Health*, **19**: 13. 8015.
- Kwon, S., Janz, K.F., Letuchy, E.M., Burns, T.L., Levy, S.M. (2016): Parental characteristic patterns associated with maintaining healthy physical activity behavior during childhood and adolescence. *International Journal of Behaviour Nutrition and Physical Activity*, **13**: 58. doi: 10.1186/s12966-016-0383-9.
- Lawler, M., Heary, C., Shorter, G., Nixon, E. (2021): Peer and parental processes predict distinct patterns of physical activity participation among adolescent girls and boys. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, DOI:10.1080/1612197X.2021.1891118.
- van Leeuwen, L., Annink, A., Visser, K., Jambroes, M. (2022): Facilitating children's club-organized sports participation: Person-environment misfits experienced by parents from low-income families. *Children (Basel)*, **9**: 11. 1746.
- Maklári E., Bartha É.J. (2020): Sportolási szokások a különböző életszakaszokban. *Gazdálkodástudományi Közlemények*, **8**: 1. 43-50.
- Matos, R., Monteiro, D., Amaro, N., Antunes, R., Coelho, L., Mendes, D., Arufe-Giráldez, V. (2021): Parents' and children's (6–12 years old) physical activity association: A systematic review from 2001 to 2020. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, **18**: 23. 12651.
- Pratt, D.H., Patel, R.D., Greydanus, D.E. (2003): Behavioral aspects of children's sports. *Pediatric Clinics of North America*, **50**: 4. 879-899.
- Rodrigues, D., Padez, C., Machado-Rodrigues, A.M. (2018): Active parents, active children: The importance of parental organized physical activity in children's extracurricular sport

- participation. *Journal of Child Health Care*, **22**: 1.159-170.
- Rhodes, R.E., Guerrero, M.D., Vanderloo, L.M., Barbeau, K., Birken, C.S., Chaput, J-P, Faulkner, G., Janssen, I., Madigan, S., Mâsse, L.C., McHugh, T-L., Perdew, M., Stone, K., Shelley, J., Spinks, N., Tamminen, K.A., Tomasone, J.R., Welsh, H.W., Tremblay, M.S. (2020): Development of a consensus statement on the role of the family in the physical activity, sedentary, and sleep behaviours of children and youth. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, **17**: 1. 74.
- Somerset, S., Hoare, D.J. (2018): Barriers to voluntary participation in sport for children: A systematic review. *BMC Pediatrics*, **18**: 1. 47.
- Schoeppe, S., Liersch, S., Röbl, M., Krauth, C., Walter, U. (2016): Mothers and fathers both matter: The positive influence of parental physical activity modelling on children's leisure-time physical activity. *Pediatric Exercise Science*, **28**: 3. 466-472.
- Szmodis M., Bosnyák E., Bede R., Farkas A., Protzner A., Trájer E., Udvardy A., Tóth M., Szóts G. (2013): Az MSTT Mozgás=Egészség Programjának magyarországi tapasztalatai – A fiatal generációk fizikai teljesítményének háttérvizsgálata. *Népegészségügy*, **91**: 2. 141-149.
- Szmodis M., Bosnyák E., Cselik B., Protzner A., Trájer E., Ács P., Tóth M., Szóts G. (2014): *Ifjúság – Egészség – Sport. A sportolás hatásának átfogó háttérvizsgálata általános és középiskolások, illetve egyetemisták körében.* Magyar Sporttudományi Füzetek – XI., Magyar Sporttudományi Társaság.
- Tabak, I., Mazur, J., Nałecz, H. (2017): Family and individual predictors and mediators of adolescent physical activity. *Health Psychology Report*, **5**: 333-344.
- Trost, S.G., Sallis, J.F., Pate, Freedson, P.S., Taylor, W.C., Dowda, M. (2003): Evaluating a model of parental influence on youth physical activity. *American Journal of Preventive Medicine*, **25**: 4. 277-282.
- Vainauskas, T., Dilys, L., Šukys, S., Miežienė, B., Emeljanovas, A., Karanauskienė, D., Česnaitienė, V.J. (2020): Relationship between primary school children's physical fitness, physical activity and their parents' physical activity. *Baltic Journal of Sport Health Science*, 2020;2. doi: 10.33607/bjshs.v2i117.912.
- Yao, C.A., Rhodes, R.E. (2015): Parental correlates in child and adolescent physical activity: A meta-analysis. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, **12**: 10.

